

วิเคราะห์วิกฤตในการพัฒนากำลังทางเรือ สิ่งท้าทายและทางเลือกในการแก้

โดย พล.ร.ต.ดร.ทวิพัฒน์

กล่าวนำ

บทความนี้มีความตั้งใจที่จะตรวจสอบ อธิบาย และยืนยันสิ่งท้าทายที่สามารถมองเห็นได้ง่ายจากมุมมองของการพัฒนากำลังทางเรือ และเมื่อเห็นสิ่งท้าทายแล้วได้เสนอทางเลือกในการแก้ เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดที่อาจนำไปพัฒนารายละเอียดสำหรับนำไปดำเนินการต่อไปโดยมีสิ่งท้าทายขั้นต้น ๔ ด้าน ที่นำมาอภิปรายในบทความนี้ ประกอบด้วย สิ่งท้าทายด้านทัศนคติของการเมืองและสังคม สิ่งท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์ สิ่งท้าทายด้านเทคโนโลยี และสิ่งท้าทายด้านการงบประมาณ สำหรับทางเลือกเพื่อการแก้ นั้น ประกอบด้วยสาระสำคัญ ๓ ส่วน คือ หมายความว่าด้วยการบำรุงกำลังทางเรือ การต่อเรือรบเป็นการลงทุนเพื่อเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และกองทุนการต่อเรือรบเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศทางทะเล โดยจะอภิปรายถึงเหตุผลและความจำเป็นเบื้องต้นของแต่ละส่วน

☀ สิ่งท้าทาย

สิ่งท้าทาย หมายถึง ความเป็นไปได้อันใด ๆ ที่เมื่อปรากฏขึ้นแล้วทำให้การดำเนินงาน ซึ่งเดิมเคยราบรื่นและได้ผลดีอยู่แล้ว กลายเป็นไม่ราบรื่นและไม่ได้ผล และหากปล่อยไว้เช่นนั้น จะเสียประโยชน์ที่พึงได้ ในเบื้องต้นสังเกตเห็นจากมุมมองของการดำเนินงานด้านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนากำลังรบได้ ๔ ด้าน ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายตามลำดับ

☀ สิ่งท้าทายด้านทัศนคติของการเมืองและสังคม

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาการเติบโตของลัทธิมนุษยนิยม (humanism) และขบวนการสิทธิมนุษยชนได้นำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติ (practice) ว่าด้วยความหลากหลาย ความเท่าเทียม และการรับเข้าร่วม (DEI : diversity, equity, inclusion) ส่งผลให้นักกิจกรรมสังคม (social activist) ที่อิงลัทธิมนุษยนิยมและขบวนการสิทธิมนุษยชนประสบความสำเร็จในการสร้างและใช้พลังทางการเมืองเป็นฐานเสียง ได้เข้าไปอยู่ในโครงสร้างทางการเมืองที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและสัดส่วนการจัดสรรทรัพยากรของชาติและการจัดสรรงบประมาณของรัฐไปให้กับส่วนต่าง ๆ ซึ่งกองทัพและงานด้านการป้องกันประเทศได้ตกเป็นเป้าหมายทางการเมืองที่ถูกลดความสำคัญลง นำไปสู่การได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่ลดลง นอกจากนี้ การที่นักกิจกรรมสังคมในประเทศมักได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายต่างประเทศ ที่ขับเคลื่อนประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเป็นขบวนการในระดับโลก (global scale) ทำให้ได้รับการอุดหนุนทางการเงินผ่านโครงการช่วยเหลือจากประเทศของชาติมหาอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีวงเงินอุดหนุนรายปีสูงกว่างบประมาณด้านการป้องกันประเทศที่กระทรวงกลาโหมของไทยได้รับจัดสรร ทำให้เห็นได้ว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไปและสร้างพลังทางการเมืองให้กับนักเคลื่อนไหวทางสังคมได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น กองทัพและงานด้านการป้องกันประเทศ จึงเผชิญกับความท้าทายด้านการเมืองและสังคมในทิศทางที่รุนแรงยิ่งขึ้น

✧ สิ่งท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์

สิ่งท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์เป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการป้องกันประเทศ ทั้งทางบกและทางทะเล ในระดับโลกเราพบว่าวันนี้มีการเผชิญหน้ากันของ ขาติมหาอำนาจที่เป็นผู้เล่นหลัก คือ สหรัฐฯ และพันธมิตรเผชิญหน้ากับจีน ทั้งสองฝ่ายมีสิ่งที่ใช้ขับเคลื่อน คือ ยุทธศาสตร์และนโยบายที่อาจจับคู่แข่งขัน กันอย่างง่ายได้ ๒ คู่ ดังนี้ คือ คู่ที่หนึ่ง ยุทธศาสตร์การปิดล้อม (containment) แข่งขันกับยุทธศาสตร์ต่อต้านการเข้าถึงและปฏิเสธพื้นที่ (anti-access and area denial : A2AD) คู่ที่สอง ยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิกที่เสรีและ เปิดกว้าง (free and open Indo-Pacific : FOIP) แข่งขันกับยุทธศาสตร์ หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (belt and road initiative: BRI) จุดสำคัญในเชิง ภูมิศาสตร์ของการแข่งขันนี้ คือ พื้นที่ที่มีการแข่งขันนี้ ส่วนที่มีโอกาสเป็น จุดปะทุความรุนแรงจากการอาจเผชิญหน้ากันอยู่ในทะเลอยู่ห่างจากไทย เพียงหนึ่งวันเดินเรือ ทำให้ประมาณได้ว่าหากความขัดแย้งได้ปะทุขึ้น การขยายตัวมาถึงไทยมีโอกาสเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เราเผชิญ คือ กองทัพเรือมีกำลังหรือขีดความสามารถที่จะป้องปรามหรือยับยั้งการขยายตัว เข้ามาของความขัดแย้ง หรือปกป้องไม่ให้ความขัดแย้งปะทุขึ้นใกล้เคียง หรือในพื้นที่ทั้งทางบกและทะเลของไทยได้ไหม

ทั้งนี้ ในการป้องกันประเทศทางบก ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์มีสิ่ง ท้าทายที่น่าสนใจ อย่างน้อย ๕ ข้อ คือ

◆ ข้อที่ ๑ ขนาดความยาวของชายแดน การมีชายแดนทางบกที่ยาว และซับซ้อน ติดกับหลายประเทศที่มีความแตกต่างกันทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งทำให้การควบคุมและป้องกันชายแดนเป็นเรื่องที่ ทำทายอย่างยิ่ง จากการมีช่องว่างที่อาจถูกใช้เป็นเส้นทางในการลักลอบ เข้าเมือง การค้ายาเสพติด และการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ

◆ ข้อที่ ๒ ความเปราะบางทางการเมือง ความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศเพื่อนบ้านอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย โดยอาจนำไปสู่การไหลบ่าของผู้ลี้ภัย การแทรกซึมของกลุ่มติดอาวุธ และความขัดแย้งตามแนวชายแดน ทั้งนี้ ความแตกต่างทางการเมืองยังอาจนำไปสู่การขัดผลประโยชน์ระหว่างประเทศ ที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคง

◆ ข้อที่ ๓ ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ ระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านนำไปสู่ปัญหาการค้าชายแดน การค้าผิดกฎหมาย และการหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังอาจทำให้เกิดการขัดแย้งในผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนที่มีผลเสียต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

◆ ข้อที่ ๔ การมีกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกล การที่พื้นที่ชายแดนของไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่มอาศัยอยู่ทั้งสองฝั่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันข้ามเส้นเขตแดนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยความกลมกลืนทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอาจนำไปสู่การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ใช้เป็นเครื่องมือเปลี่ยนแปลงระเบียบสังคม ในขณะที่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจ ซึ่งอาจถูกกลุ่มที่ต้องการสร้างความไม่มั่นคงใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนประเด็นความขัดแย้ง

◆ ข้อที่ ๕ ขบวนการข้ามชาติ ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางและเส้นทางผ่านของขบวนการข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการก่อการร้าย ซึ่งการปฏิบัติการของขบวนการข้ามชาติเหล่านี้เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของไทย และต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไข

สำหรับการป้องกันทางทะเล ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์มีสิ่งท้าทายที่น่าสนใจเบื้องต้น ๔ ข้อ คือ

 ข้อที่ ๑ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และผลประโยชน์ทางทะเลไทยมีทะเลสองด้าน โดยมีพื้นที่ทางทะเลทั้งในมหาสมุทรแปซิฟิก (อ่าวไทย) และมหาสมุทรอินเดีย (ทะเลอันดามัน) ซึ่งทำให้ต้องเผชิญกับความท้าทายที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน ซึ่งอ่าวไทยเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญและเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ในขณะที่ทะเลอันดามันเป็นเส้นทางเดินเรือที่เชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียและเป็นประตูสู่ภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออกกลาง มีการแข่งขันของชาติมหาอำนาจที่มีกำลังทางเรือเข้มแข็งและเศรษฐกิจขนาดใหญ่เกิดขึ้นในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของไทย ซึ่งไทยต้องรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับมหาอำนาจเหล่านี้ เพื่อป้องกันการแทรกแซงและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ขณะที่ไทยมีเขตแดนทางทะเลที่ประชิดกับ ๖ ประเทศ ทำให้มีเส้นแบ่งเขตยาวมาก และมีพื้นที่ทางทะเลทับซ้อนกับบางประเทศที่ยังตกลงกันไม่ได้ จึงยังมีมูลฐานความขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเลอาจนำไปสู่ความตึงเครียดและความขัดแย้งทางทหาร

 ข้อที่ ๒ ทรัพยากรทางทะเลและความมั่นคง ทรัพยากรทางทะเลมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและด้านการพลังงานของไทย ทำให้การปกป้องทรัพยากรทางทะเลจากการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และการคุกคามจากภายนอกเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งต้องมีการป้องกันการคุกคามจากขบวนการข้ามชาติ ซึ่งมีการกระทำความผิดกฎหมายในพื้นที่ใกล้บริเวณชายแดนที่ควบคุมได้ยาก เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการก่อการร้าย โดยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการบังคับใช้กฎหมายภายในอย่างเข้มแข็ง

 ข้อที่ ๓ ข้อจำกัดและแรงกดดัน กองทัพเรือเผชิญข้อจำกัดในการจัดหาระบบและยุทโธปกรณ์ป้องกันประเทศทางทะเลที่มีเทคโนโลยีสูง เนื่องจากงบประมาณและข้อจำกัดทางเทคโนโลยี ซึ่งการพัฒนากำลังทางเรือ

ทั้งระบบและยุทธโศปกรณ์ทางทะเลต้องบรรลุวัตถุประสงค์และคุ้มค่า ภายใต้แรงกดดันจากกติการะหว่างประเทศที่เพิ่มต้นทุนทั้งในการแสวงประโยชน์จากทะเลและในการพัฒนากำลังป้องกันประเทศทางทะเล อาทิ ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ที่เป็นแรงบังคับให้ไทยต้องปฏิบัติตาม

 ข้อที่ ๔ แนวความคิดการป้องกันประเทศทางทะเลตามหลักการควบคุมทะเล ทำให้ต้องพัฒนากำลังทางเรือ ระบบ และยุทธโศปกรณ์ป้องกันทางทะเล ที่มีประสิทธิภาพปฏิบัติการได้ทั้งในอากาศ บนผิวน้ำ และใต้น้ำ เพื่อควบคุม และรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ทางทะเลไว้ได้ตลอดเวลา เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนไม่ถูกรบกวน กระเทือนจากปัญหาทางทะเล ซึ่งต้องมุ่งมั่นพัฒนาและขยายความร่วมมือกับทั้งประเทศเพื่อนบ้านและชาติมหาอำนาจในการรักษาความมั่นคงทางทะเล ในขณะที่การป้องกันทางลึกลง ต้องมีการพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง และข่าวกรองทางทะเล เพื่อตรวจจับและป้องกันภัยคุกคามจากระยะไกล ให้ได้ล่วงหน้าก่อนที่ภัยคุกคามจะมาถึง ต้องมีโครงการที่เน้นสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองและการปฏิบัติการร่วมกัน และที่สำคัญที่สุดในฐานะหลักประกันขั้นสุดท้าย คือ ต้องมีอำนาจการครอบครองระยะไกล ระยะปานกลาง ระยะใกล้ และระยะประชิด เพื่อให้อยู่รอดได้ในยามวิกฤต

ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ต้องมีระบบการป้องกันชายแดนทั้งทางบกและทางทะเลที่เข้มแข็ง และยืดหยุ่น แต่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ต้องการนโยบายด้านการต่างประเทศที่ยืดหยุ่นและรอบคอบ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านและมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันความขัดแย้ง พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความมั่นคงในระยะยาว

✳ สิ่งท้าทายด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งยวด ถึงขั้นที่นำลำดับขั้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาเป็นสิ่งที่กำหนดยุคของพัฒนาการของสังคมมนุษย์ในการศึกษาโบราณคดี อาทิ ยุคหิน ยุคสัมฤทธิ์ ยุคเหล็ก แม้แต่การพัฒนาในสมัยปัจจุบันก็ถูกกำหนดเป็นช่วงเวลาหลังยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนั้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการมีเทคโนโลยีจึงเป็นทั้งเครื่องมือการบรรลุเป้าหมาย และมาตรวัดความก้าวหน้าของสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งการตรวจสอบด้านการมีและการใช้เทคโนโลยี สามารถเห็นความสำคัญใน ๓ ฐานะ คือ (๑) เทคโนโลยีในฐานะที่เป็นระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน หรือ operational environment (๒) เทคโนโลยีในฐานะที่เป็นปัจจัยทวีกำลังรบ หรือ force multiplier (๓) เทคโนโลยีในฐานะที่เป็นตัวเปลี่ยนเกม หรือ game changer ในการนี้อาจกล่าวได้ว่า ส่วนที่ง่ายที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีในฐานะเป็นสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงาน ถัดไป คือ การใช้เทคโนโลยีในฐานะปัจจัยทวีกำลังรบ ซึ่งก็ยังมีปัจจัยจำกัดการเข้าถึงและการใช้ ส่วนที่ยากที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีในฐานะตัวเปลี่ยนเกม เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งการเป็นเจ้าของ การเข้าถึง และความสามารถในการจ่ายเพื่อซื้อมาใช้

ทั้งนี้ในบริบทความมั่นคงร่วมสมัยที่ความสามารถทางเทคโนโลยีกำลังมีบทบาทและทรงอิทธิพลอย่างมากในการชี้ขาดว่าใครจะอยู่ คือได้ไปต่อ หรือใครจะไป คือต้องออกจากสนาม ในบริบทนี้ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการตัดตอนหรือบั่นทอนความสืบเนื่องของกระบวนการหรือของเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิม (disruption, disruptive technology) ที่กระบวนการใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่สามารถแสดงความเหนือกว่าอย่างมาก และเข้าแทนที่ได้โดยสิ้นเชิงอย่างรวดเร็ว มันส่งผลให้ต้องตระหนักว่า “ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนไปสู่เทคโนโลยีที่ดีกว่าได้ก็ต้องถูกแทนที่” โดยที่การเปลี่ยนแปลงมีราคาที่ต้องจ่าย มันจึงทำให้สิ่งท้าทายด้านเทคโนโลยีนี้มีความเป็นเรื่องหนีเสือ

ปะจระเข้ (dilemma) อยู่ในตัว คือ ทั้งการเลือกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงก็มีราคาที่ต้องจ่าย และการเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงก็มีราคาที่ต้องจ่าย ขึ้นอยู่กับว่าทางเลือกใดมีราคาที่ต้องจ่ายมากกว่ากัน และแม้แต่ทางเลือกที่จะจ่ายน้อยกว่าก็มีคำถามว่าจะทำให้มีความพร้อมที่จะจ่ายได้อย่างไร? ที่สำคัญที่สุด คือ คำถามขั้นก้าวหน้า จะจ่ายเพื่อใช้เทคโนโลยีในฐานะใดและอย่างไร เพื่อการดำเนินงาน? เพื่อเป็นปัจจัยทวีกำลังรบ? และเพื่อเป็นตัวเปลี่ยนเกมในสงคราม?

❖ **สิ่งท้าทายด้านการงบประมาณ**

งบประมาณที่กองทัพเรือได้รับจัดสรร ๑๐ ปี ย้อนหลัง จากปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ มีตัวเลขเกือบจะคงที่ โดยมีค่าเฉลี่ยปีละ ๔๑,๗๙๔.๔ ล้านบาท ในขณะที่ภาพรวมของงบประมาณด้านการป้องกันประเทศที่กระทรวงกลาโหมได้รับจัดสรรเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) มีทิศทางลดลงจาก ร้อยละ ๑.๓๗ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ สู่ร้อยละ ๑.๐๖ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

ปีงบประมาณ	วงเงิน (ล้านบาท)	จีดีพี (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ	วงเงิน (ล้านบาท)	จีดีพี (ล้านบาท)
๒๕๕๙	40,395	14,530,000	๒๕๖๔	42,437	16,180,000
๒๕๖๐	41,933	15,450,000	๒๕๖๕	40,207	17,370,000
๒๕๖๑	43,835	16,360,000	๒๕๖๖	40,067	17,920,000
๒๕๖๒	45,485	16,890,000	๒๕๖๗	39,226	18,510,000
๒๕๖๓	42,920	15,630,000	๒๕๖๘	41,439	

สถานการณ์ปัจจุบัน เกิดความขัดแย้งที่เป็นสงครามเต็มรูปแบบเกิดขึ้นทั้งในยุโรปและตะวันออกกลางส่วนภูมิภาคอาเซียนเกิดความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน กับชาติริมฝั่งทะเลจีนใต้ และกับชาติตะวันตกที่มีสหรัฐฯ เป็นแกนนำ สถานการณ์เช่นนี้ทำให้อุปสงค์ของการสงคราม (war demands) มีทิศทางสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาสินค้าในกลุ่มยุทธโปกรณ์ทางทหารมีทิศทางสูงขึ้นตามไปด้วย การที่กองทัพเรือไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้เกิดสิ่งท้าทายในลักษณะที่กองทัพยังไม่พร้อมที่จะป้องกันประเทศ แม้เมื่อสถานการณ์ความมั่นคงพัฒนาไปในทิศทางเร็วลง ในขณะที่การไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในทิศทางที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สร้างความท้าทายต่อการพัฒนากำลังรบทางเรือ จากการที่กองทัพเรือมีความสามารถทางการเงินลดลง หรือมีขนาดของกระแสเงินที่จะส่งเข้าไปในกระบวนการจัดหายุทธโปกรณ์หลักน้อยลง ถึงจุดที่ไม่สามารถจัดหายุทธโปกรณ์หลักที่มีความสำคัญมาได้ตามความต้องการทางยุทธศาสตร์และยุทธการในเวลาที่สถานการณ์ความมั่นคงกำลังไม่มั่นคง

ในความเป็นจริงยังมีสิ่งท้าทายอีกมากมาย แต่แค่ ๔ ด้าน ก็เห็นได้ชัดแล้วว่าเป็นเรื่องหนักที่ต้องหาวิธีแก้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนากำลังรบต่อไปในอนาคต

✦ ทางเลือกในการแก้

วิกฤตในการพัฒนากำลังรบทางเรือเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่อาจใช้คำตอบเดียวสำเร็จรูปไปแก้ไขได้ จึงต้องมีการผสมผสานแนวทางที่เป็นไปได้ เพื่อให้เกิดภาพหลักที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ จากการตรวจสอบเอกสารเดิมที่เกี่ยวกับการพัฒนากำลังรบขนาดใหญ่ การประเมินทิศทางนโยบายของรัฐบาลในด้านการลงทุนทางเศรษฐกิจ และปัญหาเฉพาะในเรื่องปริมาณเงินสนับสนุนโครงการจัดหายุทธโปกรณ์หลัก เพื่อการพัฒนากำลังรบทางเรือพบว่าเราอาจพัฒนาทางเลือกเพื่อแก้ความท้าทายได้ดังนี้

🍁 ทางเลือกที่ ๑ กฎหมายว่าด้วยการบำรุงกำลังทางเรือ ในอดีตเคยมีการตราพระราชบัญญัติบำรุงกำลังทางเรือ พ.ศ.๒๔๗๗ ซึ่งเป็นความพยายามของรัฐบาลในอดีตที่จะเตรียมกำลังทางเรือให้พร้อมก่อนสงครามมหาเอเชียบูรพา ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส และสงครามโลกครั้งที่ ๒ ปะทุขึ้น ซึ่งผลแห่งการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ทำให้กองทัพเรือไทยในยุคนั้นเป็นกองทัพเรือที่เข้มแข็งในอันดับต้น ๆ ในทวีปเอเชียและเข้มแข็งที่สุดในภูมิภาคอาเซียน สามารถป้องกันอิทธิพลของฝรั่งเศสไม่ให้ขยายตัวขึ้นในอินโดจีนได้สำเร็จ ในแง่ของการสงครามทางทะเล กองทัพเรือมีทั้งเรือผิวน้ำ เรือดำน้ำ และเครื่องบินทะเล ในแง่ของแนวคิดการป้องกันทางทะเลนั้น กองทัพเรือสามารถปฏิบัติตามหลักการป้องกันทางลึกได้ แม้ว่าขนาดของกำลังทางเรือที่พัฒนาขึ้นในยุคนั้นยังไม่สามารถต่อสู้กับกองทัพเรือที่มีขนาดใหญ่กว่ามากของญี่ปุ่นได้ แต่การตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นว่า ความมุ่งมั่นของฝ่ายการเมืองในการป้องกันประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาทางเรือครั้งใหญ่ เกิดขึ้นและเป็นไปได้จริง

🍁 ทางเลือกที่ ๒ การต่อเรือรบเป็นโครงการนำร่องของการลงทุนทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จากการสำรวจข้อมูลพบว่าประเทศที่ก้าวหน้าในอุตสาหกรรมทางทะเลโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลีใต้ มีการวางโครงสร้างอุตสาหกรรมทางทะเล โดยให้มีกิจการต่อเรือรบและผลิตยุทโธปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนสำคัญขั้นแรกเริ่ม (early stage) ในอุตสาหกรรมการต่อเรือและกลายเป็นรากฐานสำคัญของอุตสาหกรรมทางทะเล จนการต่อเรือรบเป็นขีดความสามารถของอุตสาหกรรมภายในประเทศที่พึ่งตัวเองได้ในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีประเทศที่กำลังพัฒนาในด้านนี้และมีความก้าวหน้าอย่างยิ่ง อาทิ อินเดีย ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และล่าสุด คือ เวียดนาม ความพยายามนี้สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อวางหลักการให้การต่อเรือรบเป็นโครงการนำร่องเพื่อสร้างอุตสาหกรรมทางทะเล มันช่วยให้เกิดการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจตามมาอย่างต่อเนื่องและมีโอกาสพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดซื้อจากต่างประเทศโดยตรง

✨ ทางเลือกที่ ๓ กองทุนการต่อเรือรบเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศทางทะเล จากสิ่งท้าทายด้านการงบประมาณที่ได้พบว่ามี ๑๐ ปีหลังงบประมาณที่กองทัพเรือได้รับจัดสรรมีสัดส่วนลดลงเมื่อเทียบกับเศรษฐกิจในภาพรวม หรือในขณะที่มีปริมาณเงินเท่าเดิมซึ่งก็จะมีมูลค่าลดลงเมื่อเวลาผ่านไป ทำให้ไม่สามารถจัดหายุทธโศปกรณ์หลักเพื่อการป้องกันทางทะเลที่มีแนวโน้มราคาสูงขึ้นได้ต่อเนื่องตลอดเวลา โดยที่สิ่งท้าทายด้านทัศนคติของการเมืองและสังคมยังคงเป็นแรงกดดันในกระบวนการจัดสรรงบประมาณที่มีต่อกองทัพ ดังนั้น เมื่อได้ทำการคิดไปข้างหน้าในช่วงเวลา ๒๐ ปี แล้วใช้ตัวเลขคาดการณ์เป็นฐานประมาณการวงเงินที่เป็นไปได้ในส่วนของงบลงทุนของกองทัพเรือ นำมาเป็นเป้าหมายของขนาดกองทุนการต่อเรือรบเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศทางทะเล จะเป็นสิ่งที่ทำให้สามารถบริหารปริมาณเงินที่จะเติมเข้าไปสู่โครงการนำร่องของการลงทุนทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ตามทางเลือกที่ ๒ ที่จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันทางทะเลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

🚩 สรุปและข้อเสนอแนะ

บทความนี้ได้เสนอความคิดว่าเกิดภาวะวิกฤตในการพัฒนากำลังรบทางเรือ โดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งท้าทาย ๔ ด้าน คือ สิ่งท้าทายด้านทัศนคติของการเมืองและสังคม สิ่งท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์ สิ่งท้าทายด้านเทคโนโลยี และสิ่งท้าทายด้านการงบประมาณ ซึ่งโดยภาพรวมส่งผลให้กองทัพเรือมีขีดความสามารถในการพัฒนากำลังรบทางเรือลดลงและจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดหายุทธโศปกรณ์สำคัญในอนาคตต่อไป และได้เสนอทางเลือกเพื่อการแก้ ๓ ข้อ คือ (๑) มีกฎหมายว่าด้วยการบำรุงกำลังทางเรือซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่นทางการเมืองเพื่อการป้องกันประเทศ (๒) การทำให้โครงการต่อเรือรบเป็นโครงการนำร่องเพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศทางทะเล และ (๓) การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการพัฒนา

ต่อเรือรบเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศทางทะเล ทางเลือก
ที่เสนอทั้ง ๓ รายการ เป็นการอภิปรายเหตุผลและความจำเป็นในเบื้องต้น
เป็นการจุดประกายเพื่อให้นำไปขยายผลต่อเป็นการศึกษารายละเอียดเพื่อ
นำไปสู่การดำเนินการในโอกาสต่อไป

อ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติบำรุงกำลังทางเรือ พ.ศ. ๒๔๗๗, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒
หน้า ๑๓ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๗๘
๒. นโยบายและยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน
คำค้น “US Policy of Containment”, “Free and Open Indo-Pacific”,
“Anti-Access and Area Denial”, “Belt and Road Initiative”
๓. Guideline for Performance Evaluation of Thailand Shipbuilding
Industry,ลิงก์: [https://www.thaiscience.info/journals/Article/
R&DT/10896802.pdf](https://www.thaiscience.info/journals/Article/R&DT/10896802.pdf)
๔. ญี่ปุ่นส่งเสริมอุตสาหกรรมต่อเรือในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก, ลิงก์:
[https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/
download/52440/43498](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/download/52440/43498)
๕. Best Practice - นครปูซาน Innovation City and Logistics Hub -
สำนักงานการต่างประเทศ – กรุงเทพมหานคร, ลิงก์: [https://iao.
bangkok.go.th/content-detail/22421](https://iao.bangkok.go.th/content-detail/22421)
๖. นโยบายผู้บัญชาการทหารเรือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, ด้านที่ ๒
นโยบายด้านยุทธการ ข้อ ๑.๗

